

XX. GÉBART MŰVÉSZTELEP ZÁRÓKIÁLLÍTÁSA

Bárdosi József

Művek, sokféle nyelven

mint egykoron volt. Egy művésztelepen sokféle alkotó jelenik meg, ezért a képzőművészet sokféle nyelven beszélnek a megszülető alkotások. Itt is ennek lehetünk szemtanúi. Ismerve Kopasz Tamás festőművész, a telep vezetőjének habitusát, gondolom, nem kevés része van a dologban. Akkor nézzük az elkészült munkákat!

MIKLÓS HAJNAL képeit az egyszerű, mondhatni tényszerű közlés jellemzi. Sokszor még annál is kevesebb, hisz a tények és történések teljességét nem mutatja meg egy-egy képen belül. Egyszerűen kiemel valamit, sőt a kiemelés szó is túlzás: túlzás, mivel a kiemelés hangsúlyozást jelent, ő azonban nem hangsúlyoz semmit. Számára néhány valóság fragmentum elegendő a képi közlés számára. Ez alkalommal néhány nyírfa szecessziós szépségű törzsét ábrázolta képein. Gyors, a keleti kalligráfiára emlékeztető ecsetjárással rögzített néhány foltot, és máris kész a kép. Azt is mondhatom, hogy Miklós Hajnal munkái többé-kevésbé képekbe foglalt naplók, az itt és most rögzítése – esztétikai értelemben viszont képekben testet öltött emlékkönyv lapokat látunk. Mivel festészete „szűkszavú” és tényszerű is, ezért megkímél minket a hatalmas mondandó megértésének terhével. És ha ideveszem BÁRDOSI KATINKA munkáit, akkor egyértelműen kiderül, hogy létezik generációs látás- és ábrázolásmód. Ahogy az idősebb generáció tagjai némi irigykedéssel megjegyzik: trendi. Ám ez esetben a trendi csupán annyit jelent, hogy ők, az idősebb generáció tagjai 20-30 évvel korábban egészen másfajta trendi mellett tették le a garast, és hát ebből most kimaradtak. És ha azt mondtam, trendi, akkor generációs érzést, generációs kifejezőmódot értek alatta. Bárdosi Katinka bevallottan a férfi-nő problematikával foglalkozik. A férfi-nő témának sok-sok előzménye és igen nagy irodalma van. Előzményként csak olyan szürrealista festőnők nevét említem meg, mint Leonora Fini, Dorothea Tanning, Leonora Carrington vagy Frida Kahlo. Bárdosi Katinka ebbe az örök és nagy folyamba szövi bele képei világát. A generációs logikát folytatva idetartoznak KISS ÁGNES KATINKA munkái is. Azonban Kiss Ágnes Katinka dekoratív, de nem absztrakt, csupán stilizáló formavilága még is közelebb áll Dóró Sándor és Kopasz Tamás képi világához, de csak közelebb áll. A

Kopasz
Tamás
munkája

Lévén hogy Pomázi, illetve szentendrei illetőségű vagyok, az utóbbi harminc évben kortársként szemléltem végig a társadalom és a képzőművészet igen nagy változásait. Az elmúlt harminc évből huszonötöt pedig aktív kiállításrendezői tevékenységgel töltöttem el. Tehát jól emlékszem, hogy az 1980-as években egy művésztelepen az azonosság volt az összetartó erő. Manapság hála istennek nem az, mivel nagyobb a szellemi, politikai és esztétikai tolerancia egymás iránt,

Miklós
Hajnal:
Ég felé

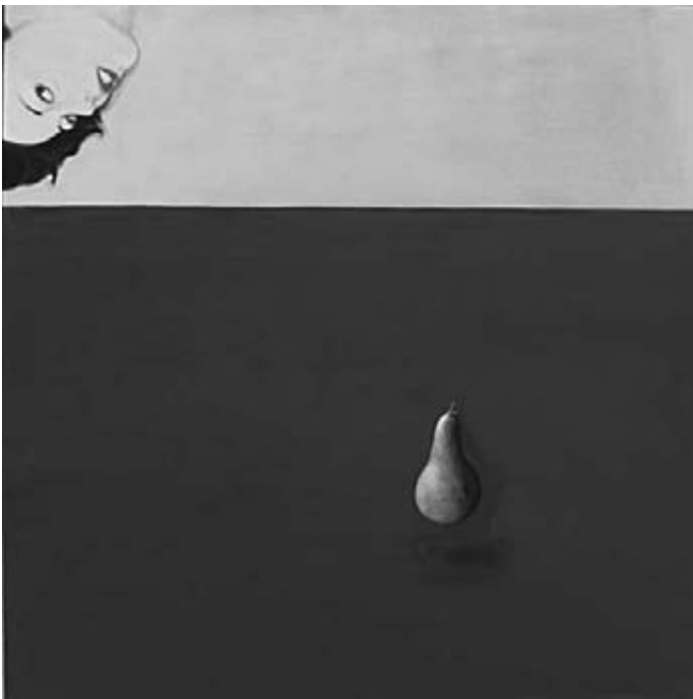

Szurcsik
József:
"Tudom
amit
tudok"

lényegét tekintve ki kell mondani, egészen más. Egészen más, mivel Kiss Ágnes Katinka képein nem látunk mást, mint emlékek és érzések stilizált lenyomatainak egymásra rétegződését. Összegezve a lényegét, azt mondhatom, hogy egy érzékeny és átalakulásban lévő festőnő

Bárdosi
Katinka
munkája

emléklapjaiba nyertünk bepillantást. A bepillantás során sokat lehet beszélni az időről, az emlékezetéről, valamint fel- és a fel nem dolgozott emlékeinkről. És még sok más kapaszkodót nyújtanak Kiss Ágnes Katinka képei a megértéshez, amelybe beletartozik önmagunk megértése is.

SZURCSIK JÓZSEF azon képzőművészek közé tartozik, akik természettudós módjára megragadnak egy problémát, és azt kutatják egész életükben. Az érdekesség kedvéért említem Newton nevét, aki szinte egész életében a világ végének a kiszámításával foglalkozott. Lehet, hogy az alma is véletlenül esett a fejére, ki tudja? A monománia jele egy jelentéktelen dolog vagy forma ismételtetése. Számtalan monomániás művészt ismer a modern művészettörténet. Braque, mint közismert Picassóval ellentétben, egész élete folyamán kitartott kubizmusa mellett. Roman Opalka pedig egyre halványuló számokat írogat vásznaira – ki tudja mióta és ki tudja meddig. Egy bizonyos bolgár, Christo pedig nemes egyszerűséggel becsomagol mindent, ami a látóterébe kerül, de van, aki csak aláírja mások műveit, mint Ben Vautier, ehhez viszont kitartóan ragaszkodik. Deim Pál képein pedig mindig ugyanaz a befalazott figura tűnik fel. Szurcsik is pont efféle alak: mindenről ugyanaz az arcél jut eszébe, de mentségére szolgáljon, hogy beszűkült motívumvilágával bármit képes kifejezni. Az idők, a bírodalmak és a stílusok jönnek-mennek, de az arcél mindig ugyanaz, vagy ahogy Bohár András írja: „Az avantgárd utáni kulturális és művészeti szituáció értékmozzanatai is egy lehetséges

világértelmezéshez kötődnek, hiszen az ideológiai-politikai kollektívizmus utópiái valóban beszivárogtak a társadalom minden szférájába. S az individuum szuverenitásának visszaszerzése ha valamikor, akkor napjainkban időszerű.” (Bohár András, Nyitott kultúra felé. Bp., Kaposvár, 2003, 149.) Tehát művésztelep ide, művésztelep oda, Szurcsik mindig ugyanazt festi, most azonban a művésztelepen elkapott, olyan jellegzetes mondatokat írt megszokott figuráira, mint a „Vagyok, aki vagyok”. És ettől a gesztustól ugyanaz az arc, más és más személyiséget nyert.

A művésztelep alkotói közül Kopasz Tamás mellett DÓRÓ SÁNDOR az, aki a festészetén kívül egyéb

képzőművészeti műfajokban (performansz, installáció) is jeleskedik. Olyan munkái, mint amelyeket a 2006-os Transfinit című kiállításon bemutatott: a szürrealista tárgy-kollázsoktól a land-artos tájjelekig, tágítják a kifejezés határait. Ha rokonszellemű alkotó munkáit keresném, akkor a szentendrei Vincze Ottó munkáival állítanám párhuzamba installációit. A megnyitóra készülve, de még Dóró műveit nem látva, azt gondoltam, hogy a mostani művésztelepen, inkább grafikákat és festményeket készít majd. A megérzésemben nem is csalatkoztam. Dóró korábbi képeit látva, egyértelmű volt számomra, hogy az ő esztétikai horizontja valahol Vajda Lajos grafikai világa és mondjuk a német Jürgen

Dóró Sándor:
Cím nélkül

Klauke 1980-as években készült grafikáinak környékén található. Igen magabiztosan megfogalmazott képei a szubjektív, már-már kontrolálatlan „ecsetírás” és a döntő pillanatban megzabolázott mozdulatok kettősségéből alakultak ki. Míg Dóró Sándor műveit az összefogottság és az ecset általi „kimondás”, a lelki kiírás jellemzi, addig TOMSÓ JUDIT képeit a generációjára jellemző inger- és érzelemszegény minimalizmus határozza meg. Képei a Bukta Imre - Chilf Mária kifejezésvilágát érintik, azonban női érzékenységgel megfogalmazott, minimál foltfestészete el is tér az előbb említett vonalról.

Tomsó Judit: Cím nélkül

Kompozícióit, ha egyáltalán lehet annak nevezni, a véletlenszerűsége, már-már a szétesettségre építi. Így, az egymásra rétegződő hideg színek foltjai sajátos feszített kompozíciót alkotnak. Tomsó Miklós Hajnalhoz hasonlóan néhány folt megjelenítésére korlátozza a szemnek engedélyezett érzéki élvezetet, mintha a festészet nem is nézni való dolog volna. Festészetük olyan, mint a versben megfogalmazott költői kép: el kell képzelni.

Ha fentebb azt írtam, hogy Dóró Sándor műveit az expresszív összefogottság, Tomsó Judit képeit a generációjára jellemző minimalizmus jellemzi, akkor a hasonló kifejezési eszközökkel dolgozó F. BALOGH ERZSÉBET munkáiról azt kell írnom, hogy az kifejezetten poézis: költészet a vásznon. Lírai költészet foltokból, vonalakból és színekből, de szavak nélkül. A képi „építkezést” látva, mert van mit látni, egyértelmű, hogy F. Balogh Erzsébet a Dóró Sándor, Kopasz Tamás korosztályhoz tartozik, azokhoz, akik még a latin fecit kifejezés szerint a megcsinálásban, más szóval az megalkotásban hisznek, nem állnak meg az artikuláció tény- és tárgyszerű képi rögzítésénél. Ez is generációs stigma. És ebben is tetten érhető a művésztelep alkotóinak kifejezésbeli sokszínűsége.

Végezetül essék szó a telep szakmai vezetőjéről, KOPASZ TAMÁSRól. Kopasz műveit több, mint húsz éve ismerem. És indulva a Gébarti tóhoz, tréfálkozva jegyeztem meg magamnak, remélem nincs benne annyi „fantázia”, hogy pont most változtasson az eddig igen következetesen építkező módszerén. Ha fentebb a generációk különbsége, illetve a kifejezés gazdagsága, illetve artikulálatlansága alapján írtam a művésztelepen született munkákról, akkor az ő műveit is ebben a koordináta rendszerbe helyezem. Kopasz Tamás, mint egy művésztelep vezetőjéhez illik: kiegyensúlyozott személyiség. Festészete gesztusfestészet, minden absztrakció nélkül. Képeit átgondolt és kimunkált

Kiss Ágnes Katinka: Drótos

gesztusokból építi fel. Gesztusait lazán, javítás nélkül viszi fel a vászonra, még hozzá úgy, hogy mozdulat és lendület ne törjön meg az ecsetvonás nyomán. Foltot ritkán alkalmaz, főleg méteressé vagy még annál is hosszabb ecsetvonássá növelt színes kalligráfiákat rétegez egymásra. Ha F. Balogh Erzsébet munkáit költőinek neveztem, akkor Kopasz Tamáséi még inkább azok! F. Balogh festészete, költői kifejezéssel megnevezve

lírai elbeszélő, míg Kopasz Tamásé egyszerű, csendes, eszköztelen és lényegre törő, mint a haiku formája és tényszerű bölcsessége. (A megnyitó írott változata,

2011. 08. 12., Zalaegerszeg, Kézművesek Háza)

F. Balogh Erzsébet: A hurok marad II.

